

HISTORISCHE RUBRIEK

2009, nr. 10

INFORMATIE VAN DE HISTORISCHE VERENIGING

Verslag fietstocht 'naar de bronnen van de boorne'

Op zaterdagmiddag 24 oktober j.l. maakten we met een achttal leden van de Historische Vereniging Bakkeveen een fietstocht in het gebied rond de bronnen van de Boorne. De leiding van de tocht was in handen van Jan Slofstra, die ons naar een aantal punten bracht vanwaar we het landschap waarin de Boorne ontspringt konden bekijken. Hij leerde ons daarbij 'het landschap lezen'. Dat is onder andere oog krijgen voor de hoogteverschillen in het landschap. Dat is voorzichtige schattingen maken over ouderdom van waterwegen, paden, bebouwing en bomenrijen. Dat is proberen de betekenis van de veldnamen te achterhalen. Op een aantal plaatsen zetten we de fietsen stil, langs de Mjûmsterwei, aan het eind van de Dwarswijk, op een paadje ongeveer tegenover de plek waar vroeger de Spionkop stond, bij het Drieprovinciënpunt en het Harense bos, later nog langs de Bremerwei .

Het uitzicht was goed, ook omdat de maïs net was geoogst. Het weer was fris, maar droog. De

deelnemers werden gaandeweg steeds enthousiaster, en op de uitzichtpunten begonnen er bij alle deelnemers steeds meer herinneringen op te borrelen. In de lage gebieden zagen we de sporen van de vroegere loop van de Boorne en van de oude wijken die waren gegraven voor de afvoer van het veen, en we bekeken ze ook vanaf de hoogste uitzichtpunten, zoals aan de rand van het Harense bos.

Van half twee tot vijf uur waren we onderweg, genoten van het uitzicht, leerden veel over het landschap, genoten van alle verhalen over de woningen, die we passeerden, de vroegere bewoners en hun eigenaardigheden. We kregen fietsend en lopend een ruime hoeveelheid beweging. Een heerlijke middag, die we afsloten met een kopje koffie in het café De Brink. Een soort activiteit die voor herhaling in aanmerking komt.

Fred Hoogenboom

Verslag lezing socialisme rond Bakkeveen

Op 11 november hield Johan Frieswijk uit Beetsterzwaag in de Dúnhoeke voor leden van de Historische Vereniging een lezing over *Socialisme in en rond Bakkeveen tussen 1880 en 1940*. Er was een flinke belangstelling.

Na een algemene schets van de opkomst van het socialisme in de arme Friese Zuidoosthoek te hebben gegeven, ging de heer Frieswijk in op een drietal figuren uit Bakkeveen, die een belangrijke rol in de beweging hebben gespeeld en voor kortere of langere tijd ook prominent aanwezig waren in de Opsterlandse politiek. Daar was in de eerste plaats Egbert Foppes de Haan (1846-1917), een van de eerste socialistische voormannen in het oosten van de gemeente.

In de twintiger jaren van de vorige eeuw deed Jarig van der Wielen, die na een avontuurlijk leven in Allardsoog was neergestreken, van zich horen. Hij werd in de raad van Opsterland gekozen als onafhankelijke kandidaat. Hij was wethouder van Opsterland van 1923-1927. In die jaren heeft hij zich vooral ingezet voor de ontginningsmaatschappij 'De Drie Provinciën'. De derde Bakkeveenster socialist van aanzien was Wolter Postma, die vooral in de eerste jaren na de oorlog, toen de SDAP opging in de Partij van de Arbeid, van zich deed spreken. Na de pauze ontspon zich een geanimeerd gesprek tussen de spreker en de zaal. Duidelijk

werd dat onder de mensen nog heel wat kennis aanwezig is over deze periode.

Een bijzondere verrassing was dat de heer Johannes Winter uit Marum het notulenboek van de SDAP-afdeling Bakkeveen bij zich bleek te hebben. Daaruit wordt duidelijk dat de plaatselijke afdeling is opgericht in 1933. Winter's vader, Gooitzen Winter, was de eerste voorzitter. Zijn moeder, Ankje Winter-Wolters, werd later secretaris. Haar verslag van de laatste afdelingsvergadering voor de oorlog luidt als volgt:

Verslag van de vergadering gehouden op 1 Febr. '40 met Ds. Bakker van Drachten. Bij L. van der Meer.

Door de vreeslijke kou en gladde wegen waren onze verwachtingen aangaande bezoek niet hoog gespannen. Met een stuk of acht mensen hebben we ons om de gloeiend hete kachel geschaard. Zoo hield Bakker zijn meer als cursus bedoelde inleiding over de huidige omstandigheden en de houding van de SDAP daartegenover. Zijn leerzaam en duidelijk betoog werd met aandacht beluisterd. Voor degenen die de kou getrotseerd hadden was het een zeer nuttige avond, die in veel opzichten verhelderend was voor het inzicht in de verhoudingen in de wereld van heden.

Wat deed de Bakkeveenster jeugd rond oud & nieuw ?

Vuurwerk hadden we niet in onze jeugd en toch wilden we lawaai maken. We moesten het doen met twee zware ijzeren bouten en een schroef. Daar tussen kwamen luciferkoppen. Goed aandraaien, een touw aan beide bouten en dan tegen de muur slaan. Knal ! Maar er was slecht aan lucifer te komen en de hoeken van de huizen gingen ook kapot. Gelukkig kon het ook tegen de brugleuning. Je kon hetzelfde effect ook bereiken met een holle sleutel en een spijker.

Na de oorlog kochten we voor een paar centen carbid bij de smid. Die had dat nodig voor het lassen. De meeste jongens gebruikten voor het carbidschieten een verfblikje. Dat gaf al een behoorlijke knal. De laatste dagen van het jaar werd er met een melkbus geschoten. Die lag dan schuin bij de wal op in Gooitsens Hout. Geschoten werd richting Houtwâl.

Op oudejaarsavond begonnen de kleine kinderen al in de schemeravond hier en daar aan hekjes te trekken om te zien of die wel vast zaten. 's Nachts begon het eigenlijke *tôgjen* door de oudere jeugd. Hekken, kruiwagens, boerenwagens, melkkarretjes, bussen en emmers die niet waren opgeruimd, werden naar de Brink gebracht. Ook hing de kastanjeboom die toen nog op de Brink stond een keer vol met *putsen* (zo noemde men de emmertjes voor de regenbak). Zoek daar je eigen emmer maar eens uit! Het potterak naast de boerderij van Homan (waar nu de gereformeerde kerk staat) moest er ook een keer aan geloven. Maar dat ging kapot. Op last van de politie werd het op de Brink weer gerepareerd. Iemand die niet erg populair was bij de jeugd moest zijn hekken uit de vaart vissen....

J.J.de Zee

Ik ontving deze week een brief, waarin het postadres geheel in oude stijl was geschreven, de straatnaam met huisnummer en postcode ontbraken volledig. Onderweg had op goed geluk, een postbeambte met grote letters de aantekening gemaakt Nije.B. 6

De afzender van de brief, een bejaarde man uit Bergen NH, had de beginperiode van de Volkshogeschool rond 1931 als student en medewerker in het tuinbouwbedrijf onder leiding van Wigbold Groeneveld nog meegemaakt. Hij was opmerkzaam gemaakt van het bestaan van de H.V.B door het artikel over het huisje met de Leidse Sleutels op het

Allardsoog, in het Leids Dagblad van enige tijd geleden. De kiosk was hem als zodanig goed bekend, evenals zijn herinneringen over wat de Vlaamse medewerker van de Volkshogeschool, Vital Hasaerts hem daarover had verteld.

Foto's bespreken

Woensdagavond 16 december kunnen in de zaal van SCW-Dúnhoeke weer 10-tallen foto's worden bekeken, becommentarieerd en bediscussieerd. De foto's bestrijken doorgaans de periode van 1920 tot 1970. Doel is tot een goede beschrijving van de ruim 1900 aanwezige foto's te komen. Op www.bakkeveen.nl staan weer nieuwe series foto's door Siebren Roelsma. De fotoavonden voor de maanden januari tot en met

maart moeten nog gepland worden. Alle avonden beginnen om 19:30 uur en duren ruim 2 uren. We zijn nog steeds op zoek naar oud fotomateriaal. Het is nu het jaargetijde om de oude dozen eens te doorzoeken op oude foto's of ander historisch materiaal. Siebren Roelsma is te bereiken per email via siebrenroelsma2@hotmail.com

De heer WILLEM DOLSTRA

Historische Vereniging

0516 BAKKEVEEN

Nije B. 6

Willem Dolstra